

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

14 kwietnia 2023 r.

Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P., Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy M. P.

Protokolant: praktykant M. Ś.

po rozpoznaniu 14 kwietnia 2023 r.

na rozprawie

w sprawie z powództwa **W. K.**

przeciwko **S. S. (1)**

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej na rzecz powódki 15.500 zł (piętnaście tysięcy pięćset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 8 lipca 2022 r. do dnia zapłaty;

II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie

III. Uznaje, że powódka wygrała w całości i z tego tytułu zasądza od pozwanej na rzecz powódki 4617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 3600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku.

Asesor sądowy M. P.

UZASADNIENIE

Powódka W. K. pozwem z 16.02.2022 r. wniosła o zasądzenie od S. S. (1) 15.500 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że zgodnie z ugodą sądową z 21.11.2012 r. ojciec stron M. K. (1) zobowiązany był do zapłaty na rzecz powódki i pozwanej po 500 zł miesięcznie tytułem renty alimentacyjnej płatnej do rąk matki stron. Od listopada 2015 r. do maja 2018 r. ojciec stron przekazywał alimenty należne powódce na rachunek pozwanej. Pozwana zaś miała świadomość otrzymywania nienależnych jej alimentów.

Wydano w sprawie nakaz zapłaty 10 maja 2022 r.

W sprzeciwie pozwana zakwestionowała właściwość sądu, albowiem dotychczasowe czynności podejmował Sąd Rejonowy we Wrześni, i o przekazanie do tut. Sądu wniosła. Ponadto domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazano, że pozwana nie ma legitymacji biernej, albowiem nie była zobowiązana do zapłaty renty alimentacyjnej wobec powódki, a nadto, jeżeli przyjąć odmiennie to roszczenie powódki uległo przedawnieniu. Dalej S. S. (1) wskazała, że dodatkowe środki świadczone przez M. K. (1) przeznaczyła na swoje bieżące utrzymanie w tym czesne za naukę na uczelni i nie jest już wzbogacona.

Postanowieniem z 26.08.2022 r. sprawa została przekazana do tut. Sądu (k. 80). W dalszym toku strony podtrzymały swoje argumenty i stanowiska.

STAN FAKTYCZNY:

W. K. i S. S. (1) są siostrami. S. S. (1) zmieniła nazwisko z K. na S. wraz z zawarciem małżeństwa 1.10.2022 r. Zgodnie z ugodą sądową z 21.11.2012 r. zawartą przed Sądem Rejonowym we Wrześni, M. K. (1) zobowiązany był do uiszczania na rzecz W. i S. K. – wówczas małoletnich – alimentów w kwocie po 500 zł. Powyższa renta alimentacyjna płatna była do rąk matki M. K. (2). Do kwietnia 2014 r. powódka zamieszkiwała wraz ze swoją matką i siostrą S. w mieszkaniu M. K. (2) we W. przy ul. (...).

Bezsporne, nadto dowód: ugoda sądowa z 21.11.2012 r. w sprawie III RC 261/12 (k. 112), przesłuchanie powódki (k. 117)

Ojciec stron wpłacał rentę alimentacyjną na konto matki stron. M. K. (2) nadała na pocztę pismo 15 września 2019 r., w którym informowała o zmianie adresu i o tym, że W. K. zamieszkała na stałe u dziadków. Pismo to nigdy nie dotarło do M. K. (1). Całość alimentów na córki M. K. (1) wpłacał pierwotnie na rachunek M. K. (2). Następnie po otrzymaniu pisma z wiadomością o zmianie rachunku z 1.10.2015 r., już za listopad 2015 r., na rachunek S. S. (1). M. K. (1) dalej jako odbiorcę przelewu wpisywał M. K. (2), albowiem tak podano w piśmie z 1.10.2015 r., że to matka stron zmieniła rachunek bankowy. M. K. (2) nie podała, że jest to numer rachunku pozwanej na jej prośbę. Przez cały czas M. K. (1) wpłacał całość kwoty na rachunek wskazywany przez matkę stron.

Dowód: potwierdzenia przelewów alimentów przez M. K. (1) (k. 7-37), odpis skrócony aktu małżeństwa S. K. i M. S. (k. 115), ugoda sądowa z 21.11.2012 r. w sprawie III RC 261/12 (k. 112), przesłuchanie powódki (k. 117), przesłuchanie pozwanej (k. 118), zeznania M. K. (1) (k. 156 akt sprawy I C 703/19 SR we Wrześni), pismo z 1.10.2015 r. (k. 162 akt sprawy I C 703/19 SR we Wrześni), przesłuchanie M. K. (2) w sprawie I C 703/19 przed SR we Wrześni (k. 139)

S. S. (1) miała świadomość wysokości przyznanych na nią alimentów w ugodzie sądowej oraz kwoty jaka wpływa na jej rachunek bankowy. Należne powódce alimenty za okres od listopada 2015 r. do maja 2018 r. wyniosły 15.500 zł. Dodatkowe miesięcznie 500 zł pozwana wydatkowała na czesne oraz inne wydatki codzienne. Łączna ich kwota to ok. 10.000 zł. S. S. (1) nie zużyła całej kwoty 15.500 zł.

Dowód: potwierdzenia przelewów (k. 53-72), bilans rachunku bankowego pozwanej w (...) S.A. (k. 73-76), przesłuchanie powódki (k. 117), przesłuchanie pozwanej (k. 118),

Wezwanie do zapłaty zostało skierowane 17.12.2021 r. na adres B. 6a, (...)-(...) W.. Pozwana w dacie nadania pisma już nie mieszkała ani nie odbierała korespondencji pod tym adresem, albowiem mieszkała w P..

Dowód: wezwanie do zapłaty (k. 38), przesłuchanie pozwanej (k. 118),

OCENA DOWODÓW:

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o dokumenty, wydruki i zeznania świadków oraz przesłuchanie stron zgromadzone w aktach sprawy oraz dołączonych aktach I C 703/19 – sprawy prowadzonej przed Sądem Rejonowym we Wrześni.

Za niewiarygodny Sąd uznał wydruk (k. 126) przedłożony przez pełnomocnika powódki dotyczący doręczenia przesyłki dla ojca stron z 15.09.2014 r. (k. 77). W pierwszej kolejności jest to ksero a na dole strony tekst miesza się z innymi literami i nakłada się. Równocześnie nie jest możliwe uzyskanie takiej wiadomości po takim czasie od doręczenia. Wskazał na to pełnomocnik pozwanej, a Sąd zweryfikował to na rozprawie. Dodatkowo pełnomocnik powódki zapytany o pochodzenie dokumentu podał, że został pobrany w trakcie sprawy przed Sądem we Wrześni, jednakże w dołączonych aktach sprawy I C 703/19 brak takiego wydruku. Tym samym wydruk ten należało uznać za niewiarygodny.

Za w pełni wiarygodne Sąd uznał pozostałe wydruki i dokumenty złożone w sprawie. Nie były one kwestionowane przez strony a i Sąd nie miał powodów by czynić to z urzędu. Ich autentyczność i wiarygodność nie budziły wątpliwości.

Sąd za wiarygodne uznał zeznania świadka M. K. (1) ze sprawy przed Sądem Rejonowym we Wrześniu. Zostały one złożone i nagrane na rozprawie a następnie odtworzone przy udziale pełnomocników stron. Nie były kwestionowane treści tam wskazywane. Postawa zaś M. K. (1) wskazywała, że nie mógł otrzymać korespondencji z 15.09.2014 r., albowiem nadal uiszczał alimenty w taki sam sposób jak dotychczas oraz zareagował na korespondencję z 1.10.2015 r., gdy tymczasem do poprzedniego listu nie odniósł się wcale. Niewątpliwie był on jednak w treści bardziej istotny, dotyczył bowiem kluczowych spraw życia córki W..

Niewiarygodne zasadniczo były zeznania M. K. (2) ze sprawy przed Sądem Rejonowym we Wrześniu. Pozwoliły one na dostrzeżenie wspólnie linii obrony matki i jej córki S.. Co do okoliczności rzekomych wyższych wpłat dokonywanych przez M. K. (1) to argumentacja matki stron były nieprzekonująca, niespójna z dotychczasową postawą ojca stron.

Esencją sprawy były zeznania stron. Powódka była wiarygodna, z przejęciem i spójnie przedstawiała fakty i zbornie odpowiadała na pytania. Zaprezentowana przez nią wersja była przekonująca. Odmiennie zaś Sąd ocenił zeznania pozwanej, która tendencyjnie przedstawiała wersję zbieżną z linią matki w sprawie I C 703/19 prowadzonej przed Sądem Rejonowym we Wrześni. Nie była w stanie odpowiedzieć na pytania dotyczące rachunku bankowego, ani nie pamiętała zeznawania w sprawie I C 703/19. Nieprawdopodobna była wersja wydarzeń, w której to pozwana uznała dodatkowe środki przelewane przez M. K. (1) za „rekompensatę” za brak kontaktu czy inne nieprzyjemności. Była to linia zbieżna z przedstawianą w sprawie przed sądem we Wrześni i biorąc pod uwagę niewątpliwie lepszy kontakt pozwanej z matką – M., był wspólnie kształtowany. Zeznania złożone przez matkę stron na rozprawie przed Sądem Rejonowym we Wrześni i odtworzone przed tut. Sądem wskazały jednoznacznie, że M. K. (2) ma żal do ojca stron i zarzuca brak zaangażowania w rodzicielstwo. Tym samym w pełni nieprzekonujące jest twierdzenie jakoby wyższa wpłata miesięczna miała stanowić kompensatę krzywd, albowiem takiego zachowania nie sposób po M. K. (1) się spodziewać i strony tego nie robiły, przyjmując takie stanowisko jedynie na potrzeby procesu.

OCENA PRAWNA:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie prawie w całości, za wyjątkiem roszczenia odsetkowego.

Żądanie w sprawie oparte było na art. 405 i n. k.c. Zatem zadaniem powódki było wykazanie wzbogacenia po stronie pozwanej kosztem powódki oraz zubożenia po stronie pozwanej. Należy przy tym mieć na uwadze to, iż formuła użyta w art. 405 k.c., że wzbogacenie ma nastąpić "kosztem" zubożonego, a nie - jak to ujmował kodeks zobowiązań - "z majątku" stwarza podstawę do wniosku, że przesłanki między wzbogaceniem, a zubożeniem nie należy rozumieć w duchu rygorystycznie pojmowanej bezpośredniości tego związku. Wartość majątkowa nie musi zatem wyjść z majątku zubożonego - wystarczy, że zostaje uzyskana jego kosztem, czyli gdy sfera jego praw jest źródłem wzbogacenia. Formuła zubożenia z art. 405 k.c. jest pojemna. (tak postanowienie SN z 30.09.2022 r., I CSK 2689/22, LEX nr 3490720). Bezsporny między stronami był fakt przysługiwania powódce alimentów od ojca – M. K. (1) w kwocie 500 zł miesięcznie. W toku procesu wykazano, że powódka uległa zubożeniu wobec nieotrzymania należnych płatności renty alimentacyjnej za okres od wyprowadzki od matki i siostry, czyli od kwietnia 2014 r. do maja 2018 r. Materiał w postaci dowodów przelewów i zeznań stron oraz świadków złożonych w dołączonej sprawie I C 703/19, pozwalał na przyjęcie, że powódka nie otrzymała tych alimentów. Równocześnie bezspornym było, że uzyskała je pozwana na swój rachunek bankowy. Zdaniem Sądu S. S. (1) miała pełną świadomość, że uzyskuje więcej niż jej się należy oraz nie traktowała tych pieniędzy dodatkowych jako rekompensaty. Proponowana przez pozwaną wersja wydarzeń przeczy logicznej ocenie faktów. Ojciec nienależycie interesował się życiem córek, płacąc wyłącznie alimenty uzgodnione na wskazany rachunek bankowy. Nie sposób przyjmować zatem, że nagle, bez żadnej informacji, rozmowy czy próby naprawy relacji wpłacałby więcej niż uzgodniona kwota. Tym bardziej, że nie miał pojęcia, że środki wpłacał bezpośrednio na rachunek S. S. (1).

W konsekwencji powódka wykazała, że nastąpiło wzbogacenie pozwanej jej kosztem. Pozwana podnosiła brak swojej legitymacji biernej i alimentacyjny charakter roszczenia powódki. W ocenie S. S. (1), W. K. mogła i powinna dochodzić należnych alimentów od ojca, gdyż to na nim ciążyło zobowiązanie i on je wadliwie wykonał. Argumentacja ta jest nietrafna wobec przywołanego wcześniej stanowiska Sądu Najwyższego. Wzbogacenie jednego podmiotu kosztem drugiego nie musi się wiązać wprost z transferem między ich majątkami bezpośrednio. Może być również, jak w rozpoznawanej sprawie, powiązane z brakiem wpływu do majątku uprawnionego od podmiotu trzeciego. Nadto należy pozwanej wskazać, że wybór roszczenia należy do powoda. Tym samym zarzut braku legitymacji biernej okazał się chybiony. Pozwana wzbogaciła się kosztem powódki, albowiem przyjmowała świadczenie jej nienależne, z pełną tego świadomością.

Oceny wymaga także zarzut oparty na art. 409 k.c. podnoszony przez pozwaną - Obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W pierwszej kolejności, do wygaśnięcia obowiązku zwrotu korzyści nie wystarcza, aby wzbogacony zużył korzyść. Równie istotne jest to, aby ze zużyciem tym łączyło się ustanie stanu wzbogacenia. Warunek ten nie jest zrealizowany, jeżeli wzbogacony nabył za uzyskaną korzyść inne mienie, które nadal stanowi element jego aktywów - stan wzbogacenia odpowiadający wartości tego mienia istnieje wtedy w dalszym ciągu. Wyzbycie się lub utrata korzyści, uchylająca konieczność zwrotu wzbogacenia, zachodzi zatem jedynie w razie bezproduktywnego, konsumpcyjnego zużycia korzyści. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wzbogaconym (art. 6 k.c. tak Wyrok SN z 11.02.2022 r., (...) 70/22, LEX nr 3305536). Dokumenty przelewów czesnego za studia, wyszczególnienie transakcji na rachunku bankowym pozwanej oraz jej zeznania pozwoliły na ustalenie, że opłacała ona te należności (łącznie na kwotę ok. 10.000 zł) oraz nie posiada środków na rachunku bankowym w Banku (...) S.A. Nie oznacza to jednak, że całość uzyskanego wzbogacenia, które łatwo wyliczyć, albowiem zostało określone w pozwie, zostało wydatkowane.

Jednakże w ocenie Sądu, nawet przy przyjęciu alternatywnego stanowiska co do wykazania zużycia wzbogacenia, to pozwana powinna liczyć się z tym, że nie są jej należne te środki i będzie je trzeba zwrócić. Pozwana w ogóle nie kontaktowała się z siostrą, nie interesowała się co z nią się dzieje. W pełni świadomie jednak, już od kwietnia 2014 r. i wyprowadzki z matką korzystała z całości alimentów przelewanych przez ojca, ufając w działania matki. Przewidywanie przez wzbogaconego powstania obowiązku zwrotu korzyści oznacza zarówno sytuację, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak również sytuację, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, iż korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z możliwością zwrotu, w tym ze względu na wadliwą podstawę prawną bądź też możliwość jej odpadnięcia. Świadomość obowiązku zwrotu bezpodstawnie wzbogaconego ma nastąpić w chwili wyzbywania się korzyści. Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w pkt I sentencji.

W zakresie roszczenia odsetkowego to z uwagi na charakter roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia to jego termin wymagalności liczony jest od wezwania do zapłaty zgodnie z art. 455 k.c. E. odsetki naliczać można dopiero od daty skutecznego wezwania do płatności. Mając na względzie żądanie pozwu i brak skutecznego doręczenia wcześniej wezwania do zapłaty, z uwagi na zmianę adresu pozwanej Sąd przyjął, za datę naliczania odsetek moment doręczenia odpisu pozwu. W pozostałym zakresie roszczenie odsetkowe podlegało oddaleniu, co uczyniono w pkt II sentencji wyroku.

KOSZTY PROCESU:

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie III wyroku na podstawie art. 100 zd. 2 oraz art. 98 § 1, 1¹ i 2 k.p.c. i obciążył nimi pozwaną w całości, albowiem powódka wygrała sprawę, ulegając jedynie co do części roszczenia. Na koszty procesu złożyły się 1000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Asesor sądowy M. P.